

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΜΑΤΘΑΙΟΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΙΑ΄ ΚΥΡΙΑΚΗΣ.

“ΟΤΑΝ δ’ ἐπιτήδειος ζωγράφος πρὸς κατασκευὴν τῆς εἰκόνος σχεδιάσῃ κατὰ τὴν πρέπουσαν συμμετρίαν πάντα τὰ μέλη καὶ μέρη τοῦ εἰκονιζομένου, καὶ ἐφαρμόσῃ λαμπρὰ καὶ κατάλληλα χρώματα, καὶ κατὰ μίμησιν τῆς φύσεως ἐξιχνιάσῃ τὸν ἀρμόδιον τῶν προσώπων χαρακτῆρα, τότε βλέπεις καθαρὰ εἰς τὴν εἰκόνα αὐτὰ τὰ εἰκονιζόμενα πρωτότυπα, καὶ διακρίνεις ἐντελῶς τοὺς τούτων χαρακτῆρας. Κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον ὅταν ὁ σοφὸς συγγραφεὺς εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ στήσῃ εἰς πάντα τὰ κόμματα καὶ τὰς περιόδους τὰ κατὰ τοὺς κανόνας μέτρα, καὶ συνάψῃ τὰ προσφυῆ καὶ ἀρμόδια ὀνόματα, καὶ ὑποτυπώσῃ πάντα μετὰ τῆς καθηκούσης φυσικῆς ἀπλότητος, καὶ χαρακτηρίσῃ ὡς πρέπει τὰ πρόσωπα, περὶ ὧν λαλεῖ, τότε ἀναγινώσκοντι τὸν οὕτω συντεθέντα λόγον, φαίνεται σοι οὐχ ὅτι ἀναγινώσκεις, ἀλλ’ ὅτι βλέπεις αὐτὰ τὰ πράγματα, περὶ ὧν ὁ λόγος. Τοῦτο δὲ ἐποίησεν ὁ ἅγιος καὶ ἱερός συγγραφεὺς,

λέγω ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, γράψας τὰ σήμερον ἀναγνωσθέντα παραβολικὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ λόγια· τοιοῦτοτρόπως δηλαδὴ συνέγραψε ταύτην τὴν παραβολὴν, ὥστε φαίνεται σοι, ὅτι οὐκ ἀναγινώσκεις, ἀλλὰ βλέπεις ἐν αὐτῇ τὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον εὐσπλαγχνίαν καὶ δικαιοσύνην, καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀσπλαγχνίαν καὶ ἀδικίαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἐπειδὴ δὲ τοῦ εὐαγγελίου τὰ λόγια ὅσον ἀναγινώσκονται εὐλαβῶς, καὶ εὐσεβῶς ἐξηγῶνται, τοσοῦτον περισσότερον καρποφοροῦσιν ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν, διὰ τοῦτο ἡμεῖς μὲν, τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν ἐπικαλεσάμενοι, σπουδάσομεν διερμηνεῦσαι τὴν εὐαγγελικὴν παραβολὴν· ὑμεῖς δέ, εὐλογημένοι χριστιανοί, ἀνοίξατε τῆς καρδίας ὑμῶν τὰς θύρας εἰς ὑποδοχὴν τῆς ἐξηγήσεως τῶν τοῦ Θεοῦ λόγων.

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ^{Mat. 13,} ταύτην· ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν _{25,} οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέ-

λησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ.

Ὅταν ἀντὶ τῶν πραγμάτων, περὶ ὧν βουλόμεθα λαλήσαι, παραλαμβάνωμεν ἄλλα πράγματα ὅμοια, τότε ὁ λόγος ὀνομάζεται παραβολὴ ἢ λόγος παραβολικός· διὸ ἡ παραβολὴ ἐστὶν ὁμοίωσις ἢ εἰκὼν. Παραβολικῶς δὲ ἐλάλησεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ τὰ προφητευθέντα περὶ αὐτοῦ· « Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου », προεφῆτευσεν περὶ αὐτοῦ ὁ ἅγιος προφήτης Δαβὶδ. Ἴδου οὖν ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐλάλησεν ταύτην τὴν παραβολήν· Ὁμοιώθησαν εἶπεν, ὅσα πράττει ὁ θεός, ὅταν ἀνακρίνη τοὺς ἀξίους καὶ ἀναξιούς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, μετὰ τῶν γενομένων ὑπὸ τινος βασιλέως, ὅταν ἐξερευνητὸ χρέος ἑνὸς ἐκάστου τῶν δούλων αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ εἰπὼν, περιγράφει ἔπειτα τί ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, ὅταν ἀνελογίσθη τὸ χρέος τῶν δούλων αὐτοῦ.

Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνήχθη αὐτῷ εἰς ὀφειλέτης μυρῖων τάλαντων.

Ὅταν οὖν ἤρξατο τὸν ἀναλογισμὸν τοῦ χρέους, προσέφερον καὶ παρέστησαν ἐνώπιον αὐτοῦ ἓνα δοῦλον, ὅστις ἐχρεώσκει αὐτῷ μυρία τάλαντα. Τὸ παλαιὸν ἐβραϊκὸν τάλαντον συγκροτεῖ σχεδὸν τετρακοσίους ὀγδοήκοντα καὶ ἕξ τῶν σημερινῶν ἐνετικῶν χρυσῶν νομισμάτων· ὅθεν τὰ μυρία τάλαντα συμποσοῦσι σχεδὸν τέσσαρα μιλιόνια καὶ ὀκτακοσίας ἐξήκοντα χιλιάδας τῶν εἰρημένων χρυσῶν· ἡ ποσότης αὕτη ἐστὶ μεγάλη ἐπί-

τηδες δὲ τοσοῦτον ἐμεγαλύνθη. Ἀλλὰ ποίαν ὁμοιότητα ἔχουσι ταῦτα μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀνακρινομένων; Ὁ βασιλεὺς, ὅστις ἀναλογίζεται τὸ χρέος τῶν δούλων αὐτοῦ, σημαίνει τὸν βασιλέα τῶν βασιλευόντων καὶ δεσπότην πάσης τῆς κτίσεως· αὐτός, βλέπων τὰ ἀπόκρυφα τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἐτάζει καὶ ἀνακρίνει τὰς ἀμαρτίας ἑνὸς ἐκάστου· ὁ δὲ ὀφειλέτης ἐστὶν ὁ ἀμαρτωλός· διότι, καθὼς ὁ ὀφειλέτης χρεωστὴ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀργυρίων, ὧν ἐδανείσθη, οὕτω καὶ ὁ ἀμαρτωλός χρεωστὴ τὴν ἐπιστροφὴν καὶ μετάνοιαν τῶν ἀμαρτημάτων, ὧν ἔπραξεν. Εἶπε δέ, ὅτι μυρία τάλαντα ἐχρεώσκει ὁ ὀφειλέτης, ἵνα παραστήσῃ καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὸ βάρος τῶν ἀμαρτημάτων τοῦ ἀμαρτωλοῦ.

Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ Κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι.

Ἐπειδὴ ὁ ὀφειλέτης οὐκ εἶχε τρόπον, ἵνα ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος αὐτοῦ, ὤρισεν ὁ βασιλεὺς, ἵνα πωληθῇ καὶ αὐτός, καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ ἐκπληρωθῇ τὸ χρέος· « Μὴ ἔχοντος δὲ » αὐτοῦ ἀποδοῦναι ». Ἀληθῶς δὲ οὐδὲν ἔχει ὁ ἀμαρτωλός δυνάμενον ἐξιλεῶσαι τὸν θεὸν διὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ· οὐδὲν οὐδὲ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ οὐδὲ τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ εξαγοράζει τὴν ἀμαρτίαν· καὶ αὕτη δὲ ἡ μετάνοια ἡμῶν οὐδὲν ἐστὶν ὡς πρὸς τῆς ἀμαρτίας τὸ βάρος· μόνῃ ἢ ἄπειρος τοῦ θεοῦ ἐσπλαγχνία ἐξαλείφει τὴν ἀμαρτίαν. Ἀλλὰ

Ψαλ. 77,
2.

Ματ. 18,
24.

Ματ. 18,
25.

Χρυσ. εἰς
τὴν Σειρ.

τί σημαίνει ἡ πώλησις τοῦ ὀφειλέτου, καὶ τῆς γυναικός, καὶ τῶν τέκνων, καὶ πάντων τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ χρέους; ὁ πωλούμενος γίνεται δοῦλος τοῦ ἀγοράζοντος, καὶ χωρίζεται ἀπὸ τοῦ δεσπότου τοῦ πωλήσαντος αὐτόν. ὅθεν ἡ μὲν πώλησις τοῦ ὀφειλέτου σημαίνει τὸν χωρισμὸν τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ· ἡ δὲ τῆς γυναικός, καὶ τῶν τέκνων, καὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ, τὴν στέρησιν τοῦ ἁμαρτωλοῦ πάντων τῶν θείων χαρισμάτων, ἧν εἶχεν, ὅτε περιεπάτει τῆς ἀρετῆς τὸν δρόμον. Σημαίνουνσι δὲ ταῦτα γενικῶς καὶ τὰς συμφορὰς καὶ δυστυχίας, ἐν αἷς παραδίδονται ὁ ἁμαρτωλὸς διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ· διὰ τῶν τοιούτων δὲ τιμωριῶν ἐρχόμενος ὁ ἁμαρτωλὸς εἰς μετάνοιαν, ἐξιλεῖ τὴν θείαν δικαιοσύνην, καὶ λυτροῦται τῆς μελλούσης αἰωνίου κολάσεως, ἣτις περιέμενεν αὐτόν διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ ἐφάνερωσεν ἡμῖν ὁ σωτὴρ διὰ τῶν ἐξῆς λόγων τῆς παραβολῆς·

Πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ λέγων· Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω.

Ἡσ. 28,
16.

Βλέπε τῆς τιμωρίας τοῦ Κυρίου τὸν καρπὸν· προσκυνήματα ἕως ἐδάφους τῆς γῆς· «Πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ»· δεήσεις ἐκ βάθους ψυχῆς· «Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί»· ὑποσχέσεις μεγάλαι· «Καὶ πάντα σοι ἀποδώσω». «Κύριε, ἐν θλίψει ἐμνήσθημέν σου», λέγει δὲ καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας· πολλάκις, ὅταν ὁ θεὸς ἐντείνη τὸ τόξον αὐτοῦ καὶ ῥίπτῃ ἐπάνω εἰς τὸν ἁμαρτωλὸν τῶν δυστυχιῶν τὰ βέλη,

τότε αὐτὸς διὰ τῆς μετανοίας καὶ δεήσεως προστρέχει εἰς τὸν θεόν, καὶ ὑπόσχεται τὴν τελείαν αὐτοῦ διόρθωσιν. Βλέπε δὲ καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐπιστρέφοντας ἁμαρτωλοὺς ἄμετρον τοῦ θεοῦ εὐσπλαγχνίαν.

Σπλαγχνισθεῖς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου, ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. Ματ. 18,
27.

Ὁ δοῦλος, ἡγουν πᾶς ἁμαρτωλός, ὅταν ἔλθῃ εἰς μετάνοιαν, ζητεῖ τοῦ θεοῦ τὴν μακροθυμίαν, ὑποσχόμενος τὴν ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ ἐπιστροφήν. Ὁ δὲ φιланθρωπάτατος θεὸς οὐ μόνον σπλαγχνίζεται ἐπ' αὐτῷ, καὶ μακροθυμῶν ἀναβάλλει τὴν τιμωρίαν, καὶ περιμένει τὴν ἐπιστροφήν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπολύει αὐτόν ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ ἀφήσει καὶ συγχωρεῖ πάσας τὰς ἀνομίας αὐτοῦ· «Καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ». Καὶ ταῦτα μὲν τοῦ ἁμαρτωλοῦ τὰ ἔργα καλὰ καὶ ὠφέλιμα, τὰ δὲ ἐξῆς κάκιστα καὶ ψυχοβλαβέστατα.

Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, Ματ. 18,
28. εὔρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν ὀηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτόν ἐπνιγε λέγων· ἀπόδος μοι ὅτι ὀφείλεις.

Τὰ λόγια ταῦτα περιγράφουσι τὸ ἦθος τοῦ ἀσυμπαθοῦς ἀνθρώπου. ὁ δοῦλος, λέγει, ἐξῆλθεν· ἀληθῶς δὲ ἐν ὅσῳ ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ συμπαθὴς καὶ εὐσπλαγχνος, «μένει ἐν τῷ θεῷ, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ». ὅταν δὲ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ, καὶ κατασταθῇ ἀσυμπαθὴς καὶ ἀσπλαγχνος, τότε ἐξέρχε-

1. Ιωάν.
4, 16.

σαι καὶ μακρύνεται ἀπὸ τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος. Διὰ τί δὲ εἶπεν, « εὔρεν ἓνα τῶν » συνδούλων »; τίνες εἰσὶν οὗτοι οἱ σύνδουλοι; Πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐσμέν δοῦλοι τοῦ ὑψίστου θεοῦ· διὸ καὶ λεγόμεθα σύνδουλοι, ὡς χρέος ἔχοντες, ἵνα δουλεύωμεν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν δεσπότην τὸν θεόν· ἀκούομεν δὲ καθ' ἑκάστην τοὺς ἀσυμπαθεῖς ἀνθρώπους κραυγάζοντας κατὰ τῶν συνδούλων αὐτῶν· ἄλλον μὲν κραυγάζοντα, Ἐπίδοσ μοι τὴν τιμὴν μου· ἄλλον δέ, Ἐπίδοσ μοι τὸ ἀργύριόν μου· καὶ ἄλλον, Ἐπίδοσ μοι τὰ πράγματα μου· οὗτοι δὲ οὐ μόνον κατ' αὐτῶν κραυγάζουσι ταῦτα, ἀλλὰ καὶ στενοχωροῦσι, καὶ βιάζουσι αὐτοὺς ὑπερβολικά. Ἀξιωματώτατα δὲ εἰσι τὰ « ἑκατὸν δηνάρια »· διότι τὸ δηνάριον, τὸ καὶ νόμισμα Κήνσου ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου ὀνομαζόμενον, εὐτέλει ἔχει τιμὴν· τὰ ἑκατὸν δηνάρια οὐδὲ δύο ὀλοκλήρους χρυσοῦς συγκροτοῦσιν· ἐπίτηδες δὲ ὁ πάνσοφος θεὸς τὸ μὲν χρέος, τὸ εἰς αὐτὸν χρεωστούμενον, ἀνετίθεσεν εἰς τὰ μυρία τάλαντα, τὸ δὲ χρέος τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν ἄνθρωπον χρεωστούμενον κατετίθεσεν εἰς τὰ ἑκατὸν δηνάρια, ἵνα διὰ τούτου παραστήσῃ, ὅτι τὸ πρὸς αὐτὸν ἡμῶν χρέος ὑπερβαίνει καθ' ὑπερβολὴν τὸ πρὸς ἡμᾶς χρέος τῶν ἀνθρώπων. Εἴτε τιμὴν, εἴτε ὑπηρεσίαν, εἴτε δηνάρια, εἴτε ἄλλο τι χρεωστῆαι σοι ὁ ἄνθρωπος, τὸ χρέος αὐτοῦ οὐδεμίαν ἔχει σύγκρισιν μετὰ τοῦ χρέους, ὅπερ ἡμεῖς χρεωστοῦμεν εἰς τὸν θεόν, καθὼς οὐδεμίαν σύγκρισιν ἔχει ὁ θεὸς μετὰ τοῦ ἀνθρώπου. Τὴν εὐτέλειαν δὲ τοῦ χρέους τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐφάνερωσε καὶ διὰ

τούτων τῶν λόγων· « Ἐπίδοσ μοι ὅ,τι » ὀφείλεις »· παρέστησε τὸν δανειστὴν αἰσχυρόμενον διὰ τὴν ὀλίγην ποσότητα εἰπεῖν πρὸς τὸν ὀφειλέτην αὐτοῦ, Ἐπίδοσ μοι τὰ χρεωστούμενα ἑκατὸν δηνάρια, λέγοντα δὲ ἀνωνύμως, « Ἐπίδοσ μοι ὅ,τι » ὀφείλεις ».

Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ ^{Ματ. 18, 29.} εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ ^{36.} οὐκ ἤθελεν· ἀλλ' ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδώ τὸ ὀφειλόμενον.

Ἴνα παραστήσῃ ὁ θεὸς πόσον αὐτὸς ἐστὶν εὐσπλαγχνος εἰς τὸν δοῦλον αὐτοῦ τὸν ἄνθρωπον, ὅταν ζητῆ παρ' αὐτοῦ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ πόσον ἄσπλαγχνος ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸν σύνδουλον αὐτοῦ τὸν ἄνθρωπον, ὅταν ζητῆ παρ' αὐτοῦ τὴν ἄφεσιν τῶν σφαλμάτων αὐτοῦ, παρέστησε τὸν πταίστην ζητοῦντα παρὰ τοῦ ἀνθρώπου μακροθυμίαν ὑπὲρ τῶν πταισμάτων αὐτοῦ διὰ τῶν αὐτῶν τρόπων, δι' ὧν καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς ζητεῖ παρὰ θεοῦ τὴν συγχώρησιν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ· Ἐπεσεν ὁ ἁμαρτωλὸς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ προσκυνήσας αὐτόν, ἐζήτησε τὴν μακροθυμίαν αὐτοῦ, ὑποσχεθεὶς τὴν διόρθωσιν τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν· « Πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνη » αὐτῷ, λέγων· Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω ». Ἐπεσεν ὁμοίως καὶ ὁ πταίστης (εἰς τοὺς πόδας τοῦ συνδούλου αὐτοῦ, ἤγουν προσεκύνησεν αὐτόν· « Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος εἰς τοὺς

Μάρκ. 12,
14.
Λουκ. 20,
24.
Ματ. 23,
19.

Ὁρα τὸ
Λεξ. τῆς
Γραφ. τοῦ
Καλμ.

» πόδας αὐτοῦ », καὶ παρακαλέσας ἐζήτησε τὴν μακροθυμίαν τοῦ συνδούλου αὐτοῦ, ἤγουν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὑπεσχέθη τοῦ χρέους τὴν ἀπόδοσιν. « Παρακάλει αὐτόν, » λέγων, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα » ἀποδώσω σοι ». Καὶ ὁ μὲν δεσπότης τῶν ἀπάντων καὶ θεός, σπλαγχμισθεὶς ἐσυγχώρησε πάσας τὰς ἀνομίας τοῦ ἁμαρτωλοῦ. « Σπλαγχμισθεὶς δὲ ὁ Κύριος τοῦ δούλου » ἐκείνου ἀπέλυσε αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον » ἀφῆκεν αὐτῷ ». ὁ δὲ ἄνθρωπος οὐκ ἠθέλησε συγχωρῆσαι τὸν ἄνθρωπον· ὁ δὲ οὐκ ἠθέληεν, ἀλλ' ἔθηκεν αὐτόν εἰς τὴν φυλακὴν, ἕως ἂν ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος. « Ἄλλ' ἀπ- » θῶν ἔβαλεν αὐτόν εἰς φυλακὴν, ἕως οὔ » ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον ». Ἦς ἀσυμπαθῆς, ταῦτα ἀκούων, οὐ καταισχύνεται; ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ συγχωρεῖ τὸ ἄμετρον πλῆθος τῶν βαρυτάτων ἀνομιῶν μου διὰ τὴν πνυράκαλεσιν, καὶ τὴν μετάνοιαν, καὶ τὴν ὑπόσχουσιν τῆς ἐπιστροφῆς μου. ἐγὼ ὁ σκώληξ τῆς γῆς οὐ συγχωρῶ τοῦ συνδούλου μου καὶ ἀδελφοῦ μου τὰ μικρὰ πταίσματα ἢ τὸ ὀλίγον χρέος, κὰν παρακαλῆ, καὶ μετανοῆ, καὶ ὑπόσχηται τὴν ἀπόδοσιν. Ποῖα δὲ τὰ ἀκόλουθα τῆς τοιαύτης ἀσπλαγχνίας μου, ἀκούσατε.

Ματ. 18,
31.

Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα.

Ἀληθῶς λυποῦνται σφόδρα οἱ συμπαθεῖς τοῦ βασιλέως δούλοι, ὅταν βλέπωσι τὰ ἀσυμπαθῆ ἔργα ἐνός τῶν συνδούλων αὐτῶν· ἵνα δὲ βοηθήσῃ τὸν δυναστευό-

μενον, ἀναγγέλλουσι τῷ κυρίῳ αὐτῶν τὰ τῆς ἀσπλαγχνίας ἔργα, ὅσα ὁ σύνδουλος αὐτῶν ἐποίησεν. Ἄλλ' ὅταν ταῦτα ἀναφέρωμεν εἰς τὸν θεόν καὶ τὸν ἀσυμπαθῆ ἁμαρτωλόν, τίνες ἄραγε τότε εἰσὶν οἱ σύνδουλοι, οἱ λυπούμενοι σφόδρα διὰ τὴν ἀσπλαγχνίαν τοῦ ἀσυμπαθοῦς ἁμαρτωλοῦ, καὶ ἀναγγέλλοντες τῷ κυρίῳ αὐτῶν τὰς καταδυναστείας τοῦ συνδούλου αὐτῶν; Καὶ οἱ ἄγγελοι λέγονται σύνδουλοι τῶν ἀνθρώπων, ἐπειδὴ καὶ ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν θεὸν δοξάζουσι καὶ δουλεύουσι· μισοπόνηροι δὲ εἰσὶν οἱ ἄγγελοι, ὅθεν λυποῦνται, ὅταν ἁμαρτάνωμεν, καθὼς καὶ χαίρουσιν, ὅταν μετανοῶμεν. αὐτοὶ οὐκ ἀναγγέλλουσι τῷ θεῷ τὰς ἁμαρτίας τοῦ ἀσυμπαθοῦς ἀνθρώπου, ἐπειδὴ τὰ πάντα εἰσὶ τῷ θεῷ γνωστά· ἀλλὰ, βλέποντες τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἀσπλαγχνίαν ἡμῶν, εὐσπλαγχνίᾳ κινούμενοι, πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ βοήθειας καὶ ἀντιλήψεως τοῦ δυναστευομένου ὑπὸ τῆς ἀσπλαγχνίας τοῦ ἀσυμπαθοῦς. Ταύτην δὲ τὴν πρὸς τὸν θεὸν πρὸς τὴν ἀγίαν ἀγγέλων ἐφάνερωσεν ὁ θεὸς ἄνθρωπος διὰ τῶν λόγων τούτων. « Καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν » τῷ Κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα ». Σημειώσαι δέ, ὅτι οὐ πάντα τὰ λόγια τῆς παραβολῆς ἀρμόζουσιν εἰς τὸ παραβαλλόμενον· τινὰ δὲ παραλαμβάνονται πρὸς μόνον ἀπαρτισμὸν τῆς παραβολῆς· τοῦτο αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν ἐφάνερωσεν, ὅτε ἐξήγησε τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων· διότι εἰς μὲν τὴν παραβολὴν παρέστησε καὶ δούλους, λέγων, « Προσελθόντες δὲ οἱ δού- » λοι τοῦ εὐνοδικοῦ εἶπον αὐτῷ· Κύ-
 Χρον. εἰς τὴν Λιμ.
 Λουκ. 15, 19.

Ματ. 18,
27.

» ριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ ἀγρῷ σου; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια;» εἰς δὲ τὴν ἑρμηνείαν τῆς παραβολῆς ἐσιώπησε παντελῶς τὰ περὶ τῶν δούλων, δεικνύων, ὅτι ταῦτα προσετέθησαν εἰς ἀναπλήρωσιν τῆς ἐννοίας τοῦ παραβολικοῦ λόγου καὶ οὐχὶ πρὸς δῆλωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς παραβολῆς. Ἐκ τούτου ὁ θεὸς Χρυσόστομος ἀφορμὴν λαβὼν εἶπεν· « Ὅπερ ἔλεγον αἰεὶ, » ὅτι τὰς παραβολὰς οὐ κατὰ ῥήσιν ἐπέ- » ξιέναι δεῖ· ἐπεὶ πολλὰ τὰ ἄτοπα ἔψεται. Ὅθεν φανερόν, ὅτι καὶ τὰ λόγια ταῦτα· « Καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐ- » τῶν πάντα τὰ γενόμενα », προσετέθησαν πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς παραβολικῆς διη- γήσεως, τουτέστιν, ἵνα δηλώσωσι τὸ πό- θεν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἔμαθε πάντα, ὅσα ἐποίησεν ὁ ἄσπλαγχνος δούλος αὐτοῦ, καὶ ἐπομένως ἔχει τὴν πρέπουσαν ἀκολουθίαν καὶ σειρὰν ὁ παραβολικὸς λόγος· διὸ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σκοποῦ τῆς παραβο- λῆς ὑπὸ τινων ἐγκαταλιμπάνονται. Τί δὲ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς, τὴν ἀσπλαγχνίαν τοῦ δούλου αὐτοῦ ἀκούσας;

Ματ. 13, 32.

Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ Κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ· δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ σε ἐλεῆσαι τὸν σύν- δουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σε ἠλέησα;

33.

Τότε, ὅταν δηλαδὴ καθίσῃ κρῖναι ζῶν- τας καὶ νεκρούς, παρίστησιν ἐνώπιον αὐ- τοῦ τὸν ἄσπλαγχνον, καὶ ἐλέγχει αὐτὸν ἔλεγχον, δι' οὗ γίνεται ἀναπολόγητος· δοῦλε πονηρέ, λέγει, ἐγὼ μὲν ἤκουσα τῆς φωνῆς

τῆς δεήσεώς σου, ὅταν μετενόησας, καὶ ἐσυγχώρησα τὸ πλῆθος τῶν ἀμαρτιῶν σου· οὐκ ἦν πρέπον καὶ δίκαιον, ἵνα καὶ σὺ ἀκούσῃς τὴν παράκλησιν τοῦ συνδούλου σου, καὶ ἐλεήσῃς αὐτόν, καθὼς καὶ ἐγὼ σε ἠλέησα; Μετὰ δὲ τὸν ἔλεγχον ἀκο- λουθεῖ ἡ ὀργὴ καὶ ἡ τιμωρία ἡ αἰώνιος.

Καὶ ὀργισθεὶς ὁ Κύριος αὐτοῦ, ^{αὐτ. 34} παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδώῃ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ.

Φοβερόν πρᾶγμα ἡ ὀργὴ καὶ ἀγανάκτι- σις τοῦ θεοῦ! Παρέδωκε τὸν ἄσπλαγχνον εἰς τοὺς ἀσπλάγχνους βασανιστάς, ἤγουν τοὺς δαίμονας, ἵνα βασανίζωσιν αὐτόν· τοῦτο δε ἕως πότε; ἕως ἂν ἀποδώσῃ ὅλον τὸ χρέος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπόδοσις τοῦ χρέους τῶν ἀμαρτιῶν διὰ μόνῃς τῆς μετανοίας γίνεται, μετὰ θάνατον δὲ οὐκ ἔστι μετάνοια, φανερόν ἐστίν, ὅτι αἰώνιος ἐστὶν ἡ δικαία κόλασις ἡ ὑπὸ τοῦ θεοῦ διορισθεῖσα κατὰ τῶν ἀσπλάγχνων. Διὰ τούτων δὲ τῶν λό- ^{Χρυσ. εἰς τὴν σειρ.} γων τέλος ἐπιθεῖς ὁ Κύριος τῇ παραβολῇ, ἐπισυνάπτει ἀμέσως καὶ αὐτὸν τὸν σκοπὸν τῆς παραβολῆς, λέγων·

Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπου- ^{Ματ. 18, 31.} ράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

Ἴδου ὅλος ὁ σκοπὸς τῆς παραβολῆς· « Οὕτω, λέγει, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουρά- » νιος ποιήσει ὑμῖν », ἤγουν ὁ θεὸς κατὰ

τὸν αὐτὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁ βασιλεὺς ἐτιμώρησε τὸν ἀσυμπαθῆ δοῦλον, τιμωρήσει καὶ ὑμᾶς, εἰ μὴ συγχωρήσητε ἐκ καρδίας τὰ σφάλματα τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν. Διὰ τί δὲ οὐκ εἶπεν, ὁ πατήρ ὑμῶν, καθὼς καὶ ἄλλοτε πολλάκις, ἀλλ' ὁ πατήρ μου; διότι ἐλάλει περὶ τῶν ἀσυμπαθῶν καὶ ἀμετανοήτων ἁμαρτωλῶν· τῶν δὲ τοιούτων ὁ ἐπουράνιος θεὸς οὐκ ἔστι πατήρ, ἀλλὰ κριτῆς

καὶ τιμωρός. Σημείωσαι δὲ καὶ τὸ « ἀπὸ » τῶν καρδιῶν ὑμῶν »· τοῦτο ἀντιφέρεται κατ' ἐκείνων, οἵτινες πολιτικευόμενοι συγχωροῦσι μὲν διὰ τῆς γλώσσης καὶ τῶν χειλέων, καὶ καταλλάττονται κατὰ τὸ φαινόμενον μετὰ τῶν παροργισάντων αὐτούς· ὅμως ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κρύπτοντες τὸ μῖσος, περιμένουσιν εὐκαιρίαν, ἵνα αὐτοὺς ἐκδικηθῶσι καὶ βλάβωσιν.

